

પરજી ૪ થા માટે.

જા. ૧-૧-૩.

માસ્તર્સ કોપી બુક

અમદાવાદ
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપી

૪૯૧૪

નં. ૪ થો.

નામ

નિશાળ

કનાર:—મેશર્સ ઉસમાન બચલ, મંગળજી હરજીવન અને મહોબતસિંહજી ગોલીલાઈ.

બી પ્રસિદ્ધ કરનાર:—લખમીચંદ ઉત્તમચંદ એન્ડ કો., બુકસેલર્સ એન્ડ પ્રિન્ટર્સ, પુરા બજાર, રાજકોટ.

સર્વ હક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

ધી “પરમાર” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું—રાજકોટ પુરા.

શિક્ષકોને મોટે સૂચના.

૧. કોપીશુકનો પાઠ આલતી વખતે શિક્ષકે સમજો વખત પોતાના વર્ગમાં જ હાજર રહેવું, અને ખંતથી કામ કરવું.
૨. લખવામાં વિદ્યાર્થીઓને એક બીજાથી અડચણ ન થાય તથા શિક્ષક પોતે બૂલ સુધારવા તેમની પાસે સહેલાઈથી જઈ શકે, એવી રીતે વર્ગને ગોઠવવો.
૩. કોપીશુક લખાવતી વખતે બાળકોની છાતી તથા આંખને નુકશાન ન થાય એવી રીતે વર્ગને બેસાડવો, અને જો નિશાળમાં ડેસ્ક હોય તો ત્યાં તેમને બેસાડવો.
૪. વિદ્યાર્થીઓને પોતાની ડાબી બાજુએથી લખવાનું આપે, એવી રીતે તેમને ગોઠવવો.
૫. દરેક છોકરા પાસે દેશી કાળી શાહી અને કલમ કે કિત્તા બરાબર છે કે નહિ, તે શિક્ષકે પ્રથમ જોઈ જવું. નહારા કિત્તાથી કડી પણ લખવા દેવું નહિ. પાઠ પૂરો થયે કિત્તા ને ખડીઆ શિક્ષકના કબજામાં નિશાળમાં જ રખાવવા.
૬. કલમ કે કિત્તા મઠતાં છોકરાને શીખવતાં રહેવું; પણ જ્યાં સુધી તે બાળકોને ન આવડે, ત્યાં સુધી શિક્ષકે ધડી બાપવો.
૭. કલમની કત કાગળના પૃષ્ઠને પૂરેપૂરી અડકે એવી રીતે દરેક છોકરાએ કલમ ઝાલી છે કે નહિ, તે ઉપર લક્ષ આપતા રહેવું. કલમ કેવી રીતે પકડવી તે શીખવવામાં શિક્ષક ખ્યાન આપશે, તો તેની મહેનત વધારે સફળ થશે.
૮. કોપી શુક લખાવવાની શરૂઆત કરતાં પહેલાં યોગ્ય બજાયા ત્યાં સુધી શિક્ષકે પાટીઆ ઉપર કોપીશુક રાખી, કેમ લખવું તે લખી બતાવવું. સુતાર પાસેથી કામડી (વંછ)ની મોટી જડી કતની કલમ ખડાવી રાખવી. આ કલમથી કાળા પાટીઆ ઉપર ખડી કે આકથી પહેલા અને બીજા ધોરણના વર્ગ સમુખ કાઢ કાઢ વાર શિક્ષકે અક્ષર લખી બતાવવા. આ કરવામાં શિક્ષક પોતે અક્ષર લખવામાં સારો કાબુ ધરાવતા હોવા જોઈએ. આવી રીતે શીખવવાથી શિક્ષકની પ્રથમ શિક્ષણ શૈલીને બદલે સમૂહ શિક્ષણ શૈલી થશે અને તેથી શીખવવામાં વખત ઓછો જશે. આવી રીતે બધાની સમુખ ચર્ચા થવાથી બાળકોને અક્ષરના મરોડનું જ્ઞાન સચોટ થશે.
૯. અક્ષર ક્યાંથી ઉપાડવો અને કેવી રીતે તે પૂરો કરવો, તે બતાવવામાં શિક્ષકે સાવધ રહેવું; જેમકે કોપીશુક નાં. ૧લો, પૃષ્ઠ ૧, લીટી ચોથીમાં ત્રીશી લીટીઓ છે, તે જમણી નરકથી શરૂ કરી નીચે ઉતારવાની છે. પૃષ્ઠ ૪, લીટી ત્રીજીમાં 'હ' અક્ષર છે, તેમાં 'હ' જેવાં જામ પહેલો લખાવી પછી તેનું પાંખડું કનાવવું પૃ. ૬, લીટી ચોથીમાં 'લ' અક્ષર છે, તે ત્યાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭ અને ૮એ ક્રમે લખતાં શીખવવો. પૃષ્ઠ ૧૩ લીટી ચોથીમાં 'ક' અક્ષર છે, તેમાં ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, અને ૭એ ક્રમે ચાલવું, છતાંદિ.
૧૦. નમુનાની સાથે સરખાવતાં કયા કયા અક્ષરો નાના, મોટા, વાંકા અને ઓછા વત્તા અંતરવાળા છે, એ વગેરે તફાવત છોકરાં પોતાની મેજે જોઈ શકે, એવી પદ્ધતિથી તેમની બૂલ બતાવવી.

શીખવવું તથા સુધારવું ઠીક પડે, માટે આખો વર્ગ મુકરર પૃષ્ઠનો મુકરર જામ લખે એવી ગોઠવણ રાખવી.

શિક્ષક પોતે બહુ સારા અક્ષર લખનાર હોવા જાણે. તેમણે વખતો વખત છોકરાં પાસે બેસી તેની જ શાહી કલમથી

એ સારા અક્ષર લખી બતાવવા.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગાંધી કાપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૬૨૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ આસ્તમ કોષ ૫૩-૪

વિષય મધ્ય : ૮૪૪ : ૨૭૪

ઈશ્વર સર્વશક્તિમાન ને સર્વજ્ઞ છે.

ઈશ્વર સર્વશક્તિમાન ને સર્વજ્ઞ છે.

ઈશ્વર સર્વશક્તિમાન ને સર્વજ્ઞ છે.

ઈશ્વર સર્વશક્તિમાન ને સર્વજ્ઞ છે.

શહેનશાહ પાંચમા જ્યોર્જ ઘણું જીવો.

શહેનશાહ પાંચમા જ્યોર્જ ઘણું જીવો.

શહેનશાહ પાંચમા જ્યોર્જ ઘણું જીવો.

શહેનશાહ પાંચમા જ્યોર્જ ઘણું જીવો.

ખરી સ્વામીભક્તિ બતાવે તેજ મોટો.

ખરી સ્વામીભક્તિ બતાવે તેજ મોટો.

સ્વરી સ્વામીભક્તિ બતાવે તેજ મોટો.

સ્વરી સ્વામીભક્તિ બતાવે તેજ મોટો.

પ્રામાણિક જન કર્તવ્યપરાયાણ હોયછે.

પ્રામાણિક જન કર્તવ્યપરાયાણ હોયછે.

પ્રામાણિક જન કર્તવ્યપરાયણ હોયછે.

પ્રામાણિક જન કર્તવ્યપરાયણ હોયછે.

હરીફાઈ કરો, પણ અદેખાઈનું મોં બાળો.

હરીફાઈ કરો, પણ અદેખાઈનું મોં બાળો.

હરીફાઈ કરો પણ અદેરવાઈનું મોં વાલો.

હરીફાઈ કરો પણ અદેરવાઈનું મોં વાલો.

5
ભોજ પરાક્રમી અને પરદુઃખભંજન હતો.

ભોજ પરાક્રમી અને પરદુઃખભંજન હતો.

ભોજ પરાક્રમી અને પરદુઃખભંજન હતો.

ભોજ પરાક્રમી અને પરદુઃખભંજન હતો.

माणी सींचे सोगणुं, रत विना इण न होय.

माणी सींचे सोगणुं, रत विना इण न होय.

माळी सींचे सोगणुं, रत विना फळ न होय.

माळी सींचे सोगणुं, रत विना फळ न होय.

इलना भागः-इलमणि, वज्र तथा केसरो.

इलना भागः-इलमणि, वज्र तथा केसरो.

फूलना भागः-फूलमणि, वज्र तथा केसरो.

फूलना भागः-फूलमणि, वज्र तथा केसरो.

શરીરનાં રૂપ, રંગ, બુદ્ધિ, સૌ પ્રભુએ આપ્યાં.

શરીરનાં રૂપ, રંગ, બુદ્ધિ, સૌ પ્રભુએ આપ્યાં.

શરીરનાં રૂપ, રંગ, બુદ્ધિ, સૌ પ્રભુએ આપ્યાં

શરીરનાં રૂપ, રંગ, બુદ્ધિ, સૌ પ્રભુએ આપ્યાં

सत्यमूर्ति हरिश्चंद्रना धैर्यने धन्यवाद.

सत्यमूर्ति हरिश्चंद्रना धैर्यने धन्यवाद.

सत्यमूर्ति हरिश्चंद्रना धैर्यने धन्यवाद.

सत्यमूर्ति हरिश्चंद्रना धैर्यने धन्यवाद.

મુંબઈ પશ્ચિમ હિંદનું મુખ્ય બંદર છે.

મુંબઈ પશ્ચિમ હિંદનું મુખ્ય બંદર છે.

મુંબઈ પશ્ચિમ હિંદનું મુખ્ય બંદર છે.

મુંબઈ પશ્ચિમ હિંદનું મુખ્ય બંદર છે.

હાડીઆને મન હસવું ને દેડકાનો જીવ જાય.

હાડીઆને મન હસવું ને દેડકાનો જીવ જાય.

હાડીઆને મન હસવું ને દેડકાનો જીવ જાય.

હાડીઆને મન હસવું ને દેડકાનો જીવ જાય.

ભીષ્મપ્રતિજ્ઞાની કથા મહાભારતમાં છે.

ભીષ્મપ્રતિજ્ઞાની કથા મહાભારતમાં છે.

ભીષ્મપ્રતિજ્ઞાની કથા મહાભારતમાં છે.

ભીષ્મપ્રતિજ્ઞાની કથા મહાભારતમાં છે.

વશીકરણની વિદ્યા વિનયમાં વાસો વસે છે.

વશીકરણની વિદ્યા વિનયમાં વાસો વસે છે.

વશીકરણની વિદ્યા વિનયમાં વાસો વસે છે.

વશીકરણની વિદ્યા વિનયમાં વાસો વસે છે.

મનુષ્યનાં સારાં કૃત્યો એજ તેનું અમર નામ.

મનુષ્યનાં સારાં કૃત્યો એજ તેનું અમર નામ.

મનુષ્યનાં સારાં કૃત્યો એજ તેનું અમર નામ.

મનુષ્યનાં સારાં કૃત્યો એજ તેનું અમર નામ.

સર્વ બળોમાં બુદ્ધિબળ શ્રેષ્ઠતા ભોગવે.

સર્વ બળોમાં બુદ્ધિબળ શ્રેષ્ઠતા ભોગવે.

સર્વ બળોમાં બુદ્ધિબળ શ્રેષ્ઠતા ભોગવે.

સર્વ બળોમાં બુદ્ધિબળ શ્રેષ્ઠતા ભોગવે.

૧૩. છોકરાના અક્ષર સ્વરૂપ, મરોડદાર, સમાન કદના અને પાઠ કરાવી તેમનો હાથ વાળવાનો છે, તે શિક્ષક માટે રાખવું.
૧૪. પહેલા, બીજા અને ત્રીજા ધોરણમાં કોપીયુકના વિષય માટે અઠવાડીયામાં પાંચ અરધા કલાકના વખત રાખવા અને ચોથા પાંચમા તથા છઠ્ઠા ધોરણમાં ચાર અર્ધા કલાકના વખત રાખવા.
૧૫. થોડું પશુ ઉત્તમ લખાવવું. અનર્તા સુધી કોપીયુક ઘેર લખવા આપવી નહિ, પણ નિશાળમાંજ લખાવવી.
૧૬. દરેક વારે કોપીયુક બરાબર તપાસી, તારીખ લખી માર્ક આપવા, અને શિક્ષકે ત્યાં પોતાની એકાક્ષરી સહી કરવી.
૧૭. જો આખી નિશાળમાં કોપીયુક લખાવનાર એકજ શિક્ષક હોય, તો તે પસંદ કરવા યોગ્ય છે.
૧૮. સ્કૂલની બીજી કેળવણીની સાથે સારા અક્ષર લખવાની કળા એ એક અગત્યનું તત્વ છે.
૧૯. છોકરાઓ જે વાક્ય લખે, તેનો અર્થ સમજાવવો.

વિદ્યાર્થીઓને માટે સૂચના.

૧. દેથી કાળી શાદી વાપરવી. કલમ કે કિતો સારો ધડેલો રાખવો. ખડીઆમાં કલમ જરૂર જેટલી જ બોળવી. વધારે બોળાય તો કલમ ઉપાડતી વખતે ખડીઆના મોઢાને તે જરા અડકાડવી, એટલે વધારાની શાદી પોતાની મેજ ખડીઆમાં નીચે સરી પડશે.
૨. હાથ કે આંગળાં ખરડવાં નહિ, ડપકો પડવા ન દેવો, અને પડે તો તેને બ્લોટિંગ પેપરની અણીથી એવી રીતે ચૂસાવી દેવો કે ડપકામાંથી તે મોટો ડાઘો થઈ ન પડે. કલમ ખંખેરવાની ટેવ છોડી દેવી. કદાચ ખંખેરવી પડે તો ભોંય કે ડેરક ઉપર શાદીનો છાંટે ન પડે તે બાબત કાળજી રાખવી.
૩. કલમ કે કિતોની કત એવી કાપવી કે તે કત કોપીયુકના અક્ષરના કાનાને બરાબર બંધ બેસતી આવે. દરેક અક્ષરમાં અનર્તા સુધી કલમ કે કિતો વારંવાર ઉપાડવો કે ફેરવવો નહિ.
૪. કલમ ઉપર બાર મધ્યમ રીતે મૂકવો.
૫. કોપીયુક ઉપર ઘોળા કાગળનું પૂઠું રાખવું તથા તેને વળી જવા ન દેવી.
૬. ઉપલી લીટી કરતાં નીચલી લીટી ઉત્તરોત્તર વધારે સારી થવી જોઈએ.
૭. જે વિદ્યાર્થીઓ સમ્પૂર્ણ કાળજીથી ખંત રાખીને કોપીયુક લખશે, તેઓ ભવિષ્યમાં પોતાનાં સર્વ લખાણો મોતીના ઢાણા જેવા અક્ષરોથી લખનારા થશે.
૮. વિદ્યાર્થીઓના સારા અક્ષર એ તેમની તથા તેમની સ્કૂલની પ્રતિષ્ઠા છે.
૯. પહેલા ધોરણવાળાએ સ્લેટ પર ખડી કે ચાકથી અક્ષર લખવાના છે. ખડી કે ચાકનો ભૂકો કરી, તેને કાપડ છાણ કરી, તેમાં પાણી નાંખી લોદા કરવો. એ લોદા કોઈ દાખડી કે પહેળા મોઢાના ચીનાઇ માટીના ખડીઆમાં આંગળીથી સજ્જડ ચોટાડી દેવો. તે ઉપર એક નાનું સરખું ચીથડું રાખી પાણી નાંખી આંગળીથી ઉપર ઉપરથી ખડીનો રસ બનાવવો. આ રસમાં કલમ બોળી સ્લેટ પર લખવાનું છે.

પરીક્ષકો તથા શિક્ષકોને માસ્તર્સ કોપીયુકના ઉપયોગ વિષે સૂચના.

૧. પહેલા ધોરણમાં સ્ટેટ પર ચાક કે ખડીના અક્ષર લખાવવા. કાળા પાટીઆ પર લખેલા મોટા ઘોળા મૂળાક્ષરોનો તખ્તો અથવા તો મૂળાક્ષરોનો નકશો વર્ગની સમુખ રાખવો.
૨. આ કોપીયુકનો પહેલો અને બીજો નંબર બીજા ધોરણમાં, નંબર ત્રીજો ત્રીજામાં, નંબર ચોથો ચોથામાં, નંબર પાંચમો પાંચમાં અને નંબર છઠ્ઠો છઠ્ઠામાં પૂરો કરાવવો.
૩. ફક્ત કે કાલા પાડ્યા વગર છોકરા પોતાની કોપીયુક સહેલથી પૂરી કરી શકે, માટે આ કોપીયુક ૧૬ પૃષ્ઠની બનાવવામાં આવી છે.
૪. આ કોપીયુક ૧૬ પૃષ્ઠની હોવાથી તે વર્ષમાં ઓછામાં ઓછી બે લખાવવી. પહેલી વાર જે કોપીયુક પૂરી કરવામાં આવે તે કરતાં બીજી વારની કોપીયુકમાં અક્ષર સારા જ થવા જોઈએ.
૫. પરીક્ષકે ધોરણમાં કરાવેલા નંબરની બે કોપીયુક જોવી. તેમાંની બીજી કોપીયુકમાં શિક્ષકે છેલ્લું પૃષ્ઠ ફાઈ રખાવવું; તે પૃષ્ઠ પરીક્ષકે પરીક્ષા વખતે છોકરા પાસે પોતાની રચના લખાવવું. ૫૦ માર્કમાંથી ૩૦ માર્ક વર્ષમાં લખેલી કોપીયુકના અને ૨૦ માર્ક રચનામાં લખાવેલા અક્ષરના રાખવા.

માસ્તર્સ કોપીયુકને માટે લોહાના કિતાબો અમારા તરફથી નંબરવાર તૈયાર થાય છે.

જાહેર ખબર.

૧. ગુજરાતી મોટું માપકરણ. ૧-૪-૦
૨. મેમરી ડ્રોઇંગ ફર્ટ, સેકન્ડ અને થર્ડ ગ્રેડ. ૧-૪-૦
૩. ક્રીહેન્ડ એન્ડ કલર ડ્રોઇંગ, ફર્ટ ગ્રેડ. ૦-૪-૦
૪. સાદું ડ્રોઇંગ બા. ૧ લો, ૨ જો અને ૩ જો (બાળવર્ગથી તે ૭ મા ધોરણ સુધી). ૦-૭-૦
૫. ગુજરાતી ડ્રોઇંગ કોપીયુક, ધોરણવાર ૮ ભાગમાં, ઉત્તર ભાગના મહે. એન્યુ. ઇન્સપેક્ટર સા. બ. ના સરકમુલર અનુસાર. ૦-૬-૦
૬. પ્રેમાનંદ કૃત સુદામા ચરિત્ર વિવરણ સહિત. મે. ડિરેક્ટર સા. બ. ના ના. ૨૧૦૨ તા. ૨૪-૫-૧૯૧૨થી છનામ ભાષ્યથી માટે મંજુર. ૦-૪-૦
૭. પ્રેમાનંદ કૃત મામેરું સહીક. ૦-૫-૦
૮. રાજકુમાર કાલેજમાં આશુત્થ ભગવત્સમરણ સંસ્કૃત તથા ગુજરાતી. ૦-૩-૦

માસ્તર લખાવીયંદ હિતમચંદની કંપની.

શુક્રસેનસે એન્ડ પબ્લિશર્સ, પુરા બગીચા, રાજકોટ.

ધોરણ ૬-૭ માટે.

રૂા. ૦-૧-૩.

માસ્તર્સ કોપી બુક. નં. ૬ કો.

નામ _____

નિશાળ _____

ધોજનાર:—મેશર્સ ઉસમાન બચલ, મંગળજી હરજીવન અને મહોબતસિંહજી મોતીલાલ.

જાપાળી પ્રસિદ્ધ કરનાર:—લાખમીચંદ ઉત્તમચંદ એન્ડ કો., બુકસેલર્સ એન્ડ પબ્લિશર્સ, પુરા બજાર, રાજકોટ.

સર્વ હક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

ધી “પરમાર” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં જાપું—રાજકોટ પુરા.

શિક્ષકોને માટે સૂચના.

૧. કોપીશુકનો પાઠ આલતી વખતે શિક્ષકે સવજો વખત પોતાના વર્ગમાં જ હાજર રહેવું, અને ખંતથી કામ કરવું.
૨. લખવામાં વિદ્યાર્થીઓને એક બીજાથી અડચણ ન થાય તથા શિક્ષક પોતે ભૂલ સુધારવા તેમની પાસે સહેલાઈથી જઈ શકે, એવી રીતે વર્ગને ગોઠવવો.
૩. કોપીશુક લખાવતી વખતે બાળકોની છાતી તથા આંખને નુકશાન ન થાય એવી રીતે વર્ગને બેસાડવો, અને જે નિશાળમાં ડેસ્ક હોય તો ત્યાં તેમને બેસાડવો.
૪. વિદ્યાર્થીઓને પોતાની કાપી બાબતેથી અજવાળું આવે, એવી રીતે તેમને ગોઠવવા.
૫. દરેક છોકરા પાસે દેશી કાળી શાહી અને કલમ કે કિત્તા બરાબર છે કે નહિ, તે શિક્ષકે પ્રથમ જોઈ જવું. નહારા કિત્તાથી કઠી પણ લખવા દેવું નહિ. પાઠ પૂરો થયે કિત્તા તે ખડીઆ શિક્ષકના કબજામાં નિશાળમાં જ રખાવવા.
૬. કલમ કે કિત્તા ધડતાં છોકરોને શીખવતાં રહેવું: પણ જ્યાં સુધી તે બાળકોને ન આવડે, ત્યાં સુધી શિક્ષકે ધડી બાપવો.
૭. કલમની કત કાગળના પૃષ્ઠને પૂરેપૂરી આડે એવી રીતે દરેક છોકરાએ કલમ ઝાડી છે કે નહિ, તે ઉપર લક્ષ આપતા રહેવું. કલમ ફેવી રીતે પકડવી તે શીખવવામાં શિક્ષક ધ્યાન આપશે, તો તેની મહેનત વધારે સફળ થશે.
૮. કોપી શુક લખાવવાની સરખાત કરતાં પહેલાં મોઝમ બાબત ત્યાં સુધી શિક્ષકે પાટીઆ ઉપર કોપીશુક રાખી, કેમ લખવું તે લખી બતાવવું. સુતાર પાસેથી કામડી (વંછ)ની મોટી ખડી કતની કલમ લાવી રાખવી. આ કલમથી કાળા પાટીઆ ઉપર ખડી કે ચાકથી પહેલા અને બીજા ધારણના વર્ગ સમુખ કાઢ કાઢ વાર શિક્ષકે અક્ષર લખી બતાવવા. આ કરવામાં શિક્ષકો પોતે અક્ષર લખવામાં સારો કાણુ ધરાવતા હોવા જોઈએ. આવી રીતે શીખવવાથી શિક્ષકની પ્રથમ શિક્ષણ શૈલીને બદલે સમૂહ શિક્ષણ શૈલી થશે અને તેથી શીખવવામાં વખત ઓછો જશે. આવી રીતે બધાની સમુખ ચર્ચા થવાથી બાળકોને અક્ષરના મરોડનું જ્ઞાન સચોટ થશે.
૯. અક્ષર ક્યાંથી ઉપાડવો અને કેવી રીતે તે પૂરો કરવો, તે બતાવવામાં શિક્ષકે સાવધ રહેવું: જેમકે કોપીશુક નાં. ૧લો, પૃષ્ઠ ૧, લીટી ચોથીમાં ત્રાંશી લીટીઓ છે, તે જમણી તરફથી શરૂ કરી નીચે ઉતારવાની છે. પૃષ્ઠ ૪, લીટી ત્રીજીમાં 'હ' અક્ષર છે, તેમાં 'ડ' જેવો ભાગ પહેલો લખાવી પછી તેનું પાંખડું કાઢવું. પૃ. ૬, લીટી ચોથીમાં 'લ' અક્ષર છે, તે ત્યાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭ અને ૮એ ક્રમે લખતાં શીખાવે. પૃષ્ઠ ૧૩ લીટી ચોથીમાં 'ક' અક્ષર છે, તેમાં ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, અને ૭એ ક્રમે ચાલવું, છતાંદિ.
૧૦. નમુનાની સાથે સરખાવતાં કયા કયા અક્ષરો નાના, મોટા, વાંકા અને ઓછા વત્તા અંતરવાળા છે, એ વગેરે તકાવત છોકરાં પોતાની મેળે જ જોઈ શકે, એવી પદ્ધતિથી તેમની ભૂલ બતાવવી.
૧૧. શીખવવું તથા સૂચવવું હીક પકે, માટે આખો વર્ગ મુકરર પૃષ્ઠનો મુકરર ભાગ લખે એવી ગોઠવણ રાખવી.
૧૨. શિક્ષક પોતે બહુ સારા અક્ષર લખનાર હોવા જાણે. તેમણે વખતો વખત છોકરાં પાસે બેસી તેની જ શાહી કલમથી તેને બે ચાર અક્ષર લખી બતાવવા.

ધોરણ ૫ માં માટે.

રૂા. ૦-૧-૩.

માસ્તર્સ કોપી બુક. નં. ૫ મો.

નામ _____

નિશાળ _____

ધોજનાર:—મેશર્સ ઉસમાન બચલ, મંગળજી હરજીવન અને મહોબતસિંહજી મોતીલાલ.

જાપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર:—લખમીચંદ ઉત્તમચંદ એન્ડ કો., બુકસેલર્સ એન્ડ પબ્લિશર્સ, પુરા બજાર, રાજકોટ.

સર્વ હક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

ધી “પરનાર” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું—રાજકોટ પુરા.

શિક્ષકોને માટે સૂચના.

૧. કોપીયુકનો પાઠ આલતી વખતે શિક્ષકે સધળો વખત પોતાના વર્ગમાં જ હાજર રહેવું, અને ખંતથી કામ કરવું.
૨. લખવામાં વિદ્યાર્થીઓને એક બીજાથી અડચણ ન થાય તથા શિક્ષક પોતે બૂલ સુધારવા તેમની પાસે સહેલાઈથી જઈ શકે, એવી રીતે વર્ગને ગોઠવવો.
૩. કોપીયુક લખાવતી વખતે બાળકોની છાતી તથા આંખને નુકશાન ન થાય એવી રીતે વર્ગને બેસાડવો, અને જો નિશાળમાં ડેસ્ક હોય તો ત્યાં તેમને બેસાડવો.
૪. વિદ્યાર્થીઓને પોતાની કાપી બાબતેથી અજવાળું આવે, એવી રીતે તેમને ગોઠવવા.
૫. દરેક છોકરા પાસે દેશી કાળી શાહી અને કલમ કે કિત્તા બરાબર છે કે નહિ, તે શિક્ષકે પ્રથમ જોઈ જવું. નહારા કિતાથી કટી પથ્થુ લખવા દેવું નહિ. પાઠ પૂરો થયે કિત્તા ને ખડીઆ શિક્ષકના કબજામાં નિશાળમાં જ રખાવવા.
૬. કલમ કે કિત્તા ધડતાં છોકરાને શીખવતાં રહેવું; પણ જ્યાં સુધી તે બાળકોને ન આવડે, ત્યાં સુધી શિક્ષકે ધડી આપવો.
૭. કલમની કત કાગળના પૃષ્ઠને પૂરેપૂરી અડકે એવી રીતે દરેક છોકરાએ કલમ ઝાલી છે કે નહિ, તે ઉપર લક્ષ આપતા રહેવું. કલમ કેવી રીતે પકડવી તે શીખવવામાં શિક્ષક ધ્યાન આપશે, તો તેની મહેનત વધારે સફળ થશે.
૮. કોપી યુક લખાવવાની શરૂઆત કરતાં પહેલાં યોગ્ય જણાય ત્યાં સુધી શિક્ષકે પાટીઆ ઉપર કોપીયુક રાખી, કેમ લખવું તે લખી બતાવવું. સુતાર પાસેથી કામડી (વંછ)ની મોટી જડી કતની કલમ ધડાવી રાખવી. આ કલમથી કાળા પાટીઆ ઉપર ખડી કે ચાકથી પહેલાં અને બીજા ધોરણના વર્ગ સમુખ કોષ્ટ કોષ્ટ વાર શિક્ષકે અક્ષર લખી બતાવવા. આ કરવામાં શિક્ષકે પોતે અક્ષર લખવામાં સારો કાણુ ધરાવતા હોવા જોઈએ. આવી રીતે શીખવવાથી શિક્ષકની પૃથક્ શિક્ષણ શૈલીને બદલે સમૂહ શિક્ષણ શૈલી થશે અને તેથી શીખવવામાં વખત ઓછો જશે. આવી રીતે બધાની સમુખ ચર્ચા થવાથી બાળકોને અક્ષરના મરોડનું જ્ઞાન સચોટ થશે.
૯. અક્ષર ક્યાંથી ઉપાડવો અને કેવી રીતે તે પૂરો કરવો, તે બતાવવામાં શિક્ષકે સાવધ રહેવું; જેમકે કોપીયુક નં. ૧લો, પૃષ્ઠ ૧, લીટી ચોથીમાં ત્રાંશી લીટીઓ છે, તે જમણી તરફથી શરૂ કરી નીચે ઉતારવાની છે. પૃષ્ઠ ૪, લીટી ત્રીજીમાં 'હ' અક્ષર છે, તેમાં 'ડ' જેવો ભાગ પહેલો લખાવી પછી તેનું પાંખડું કઠાવવું પૃ. ૬, લીટી ચોથીમાં 'લ' અક્ષર છે, તે ત્યાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭ અને ૮એ ક્રમે લખતાં શીખવવો. પૃષ્ઠ ૧૩ લીટી ચોથીમાં 'ક' અક્ષર છે, તેમાં ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, અને ૭એ ક્રમે ચાલવું, ઇત્યાદિ.
૧૦. નમુનાની સાથે સરખાવતાં ક્યા ક્યા અક્ષરો નાના, મોટા, વાંકા અને ઓછા વચ્ચે અંતરવાળા છે, એ વગેરે તકાવત છોકરાં પોતાની મેજે જ જોઈ શકે, એવી પદ્ધતિથી તેમની બૂલ બતાવવી.
૧૧. શીખવવું તથા સુધારવું ઠીક પડે, માટે આખો વર્ગ મુકરર પૃષ્ઠનો મુકરર ભાગ લખે એવી ગોઠવણ રાખવી.
૧૨. શિક્ષક પોતે બહુ સારા અક્ષર લખનાર હોવા જાણે. તેમણે વખતો વખત છોકરાં પાસે બેસી તેની જ શાહી કલમથી તેને બે ચાર અક્ષર લખી બતાવવા.

મુકુતમુક્તિ એ વિદ્યાર્થીઓનો ખરો અને મોટામાં મોટો ધર્મ જાણવો.

મુકુતમુક્તિ એ વિદ્યાર્થીઓનો સ્વર્ગ અને મોટામાં મોટો ધર્મ જાણવો.

વેદમાં કહ્યું છે કે માતા, પિતા તથા આચાર્યને દેવ જેવાં માનવાં.

વેદમાં કહ્યું છે કે માતા, પિતા તથા આચાર્યને દેવ જેવાં માનવાં.

માણસો વયથી, વિદ્યાર્થી, અધિકારથી અને ધર્મથી વૃદ્ધ ગણાય છે.

માણસો વયથી, વિદ્યાર્થી, અધિકારથી અને ધર્મથી વૃદ્ધ ગણાય છે.

મેગેસ્થિનીસે હિંદુસ્તાનના લોકને વિશ્વાસુ અને સાચા વર્ણવ્યા છે.

મેગેસ્થિનીસે હિંદુસ્તાનના લોકને વિશ્વાસુ અને સાચા વર્ણવ્યા છે.

પ્રાચીન કાળમાં પ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય ને વૈશ્ય બ્રહ્મચર્ય પાળી વિદ્યા ભણતા.

પ્રાચીન કાળમાં બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય ને વૈશ્ય બ્રહ્મચર્ય પાળી વિદ્યા ભણતા.

માણસે પોતાની જિંદગી જવાંમર્દી અને પરોપકાર કરવામાં ગુજારવી.

માણસે પોતાની જિંદગી જવાંમર્દી અને પરોપકાર કરવામાં ગુજારવી.

વિશ્વાસઘાત કરવો એના જેવું મહા પાપ અને હલકું કૃત્ય એકે નથી.

વિશ્વાસઘાત કરવો એના જેવું મહા પાપ અને હલકું કૃત્ય એકે નથી.

મિથ્યાભિમાન અને નાત જાતના ખરચાણ રિવાજ પાયમાલ કરે છે.

મિથ્યાભિમાન અને નાત જાતના સ્વચ્છ રિવાજ પાયમાલ કરે છે.

ગુણવાનના ગુણ પૂજાય છે : તેની જાતિ અને ઉંમર પૂજાતાં નથી.

ગુણવાનના ગુણ પૂજાય છે : તેની જાતિ અને ઉંમર પૂજાતાં નથી.

કાળક્ષેપ ન થવા દેવો એ ભવિષ્યની કાર્યસિદ્ધિનું એક લક્ષણ ગણાય.

કાલક્ષેપ ન થવા દેવો એ ભવિષ્યની કાર્યસિદ્ધિનું એક લક્ષણ ગણાય.

જુનાં સિક્કા, શિલાલેખ અને તામ્રપટ એ ઇતિહાસનાં સાધન છે.

જુના સિક્કા, શિલાલેખ અને તામ્રપટ એ ઇતિહાસનાં સાધન છે.

રામાયણનો હેતુ પતિપત્નીનો પ્રેમ અને રાજાના ધર્મ વર્ણવવાનો છે.

રામાયણનો હેતુ પતિપત્નીનો પ્રેમ અને રાજાના ધર્મ વર્ણવવાનો છે.

वर्णाश्रमना धर्म, राजधर्म, स्त्रीधर्म, ईश्वरस्वरूप ए गृहस्थे समजवां.

वर्णाश्रमना धर्म, राजधर्म, स्त्रीधर्म, ईश्वरस्वरूप ए गृहस्थे समजवां.

સૃષ્ટિના સૂક્ષ્મ અવલોકનથી ઈશ્વરની અપાર શક્તિનું ભાન થાય છે.

સૃષ્ટિના સૂક્ષ્મ અવલોકનથી ઈશ્વરની અપાર શક્તિનું ભાન થાય છે.

આળસ દરિદ્રતાનું મૂળ છે અને અભિમાન સકલ પાપનું મૂળ છે.

આલસ દરિદ્રતાનું મૂલ છે અને અભિમાન સકલ પાપનું મૂલ છે.

શબ્દમાર કરતાં શબ્દમાર જબરો ગણાય છે, માટે ન બોલ્યામાં નવ ગુણ.

શબ્દમાર કરતાં શબ્દમાર જબરો ગણાય છે. માટે ન બોલ્યામાં નવ ગુણ.

જનુ. ૧૯૫૬ દશમી લીટી ખાલી રાખવી, કેમકે પરીક્ષક અધિકારી પરીક્ષા વખતે તે લીટીઓમાં ઉપલું અથવા બીજું ગમે તે વાક્ય લખાવશે.

જનુ. ૧૯૫૬ દશમી લીટી ખાલી રાખવી, કેમકે પરીક્ષક અધિકારી પરીક્ષા વખતે તે લીટીઓમાં ઉપલું અથવા બીજું ગમે તે વાક્ય લખાવશે.

૧૩. છોકરાના અક્ષર સ્વરૂપ, મરોડકાર, સમાન કદના અને પાકા કરાવી તેમનો હાથ વાળવાનો છે, તે શિક્ષકે માદ રાખવું.
૧૪. પહેલા, બીજા અને ત્રીજા ધોરણમાં કોપીયુકના વિષય માટે અઠવાડીઆમાં પાંચ અરધા કલાકના વખત રાખવા અને ચોથા પાંચમા તથા છઠ્ઠા ધોરણમાં ચાર અર્ધા કલાકના વખત રાખવા.
૧૫. થોડું પશુ ઉત્તમ લખાવવું. બનતાં સુધી કોપીયુક ઘેર લખવા આપવી નહિ, પશુ નિશાળમાંજ લખાવવી.
૧૬. દરેક વારે કોપીયુક બરાબર તપાસી, તારીખ લખી માર્ક આપવા, અને શિક્ષકે ત્યાં પોતાની એકાક્ષરી સહી કરવી.
૧૭. જે આખી નિશાળમાં કોપીયુક લખાવનાર એકજ શિક્ષક હોય, તો તે પસંદ કરવા યોગ્ય છે.
૧૮. સ્કૂલની બીજી કેળવણીની સાથે સારા અક્ષર લખવાની કળા એ એક અગત્યનું તરવ છે.
૧૯. છોકરાઓ જે વાક્ય લખે, તેનો અર્થ સમજાવવો.

વિદ્યાર્થીઓને માટે સૂચના.

૧. દેશી કાળી શાહી વાપરવી. કલમ કે કિતો સારો હોયો રાખવો. ખડીઆમાં કલમ જરૂર જેટલી જ બોળવી. વધારે બોળાય તો કલમ ઉપાડતી વખતે ખડીઆના મોઢાને તે જરા અઠકાડવી, એટલે વધારાની શાહી પોતાની મેળે ખડીઆમાં નીચે સરી પડશે.
૨. હાથ કે આંગળાં ખરડવાં નહિ, ડપકો પડવા ન દેવો, અને પડે તો તેને બ્લોટિંગ પેપરની અણીથી એવી રીતે ચૂસાવી દેવો કે ડપકામાંથી તે મોટો ડાઘો થઈ ન પડે. કલમ ખંખેરવાની ટેવ છોડી દેવી. કલમ ખંખેરવી પડે તો ભોંય કે ડેસ્ક ઉપર શાહીનો છાંટો ન પડે તે બાબત કાળજી રાખવી.
૩. કલમ કે કિત્તાની કત એવી કાપવી કે તે કત કોપીયુકના અક્ષરના કાનાને બરાબર બંધ બેસતી આવે. દરેક અક્ષરમાં બનતાં સુધી કલમ કે કિતો વારંવાર ઉપાડવો કે ફેરવવો નહિ.
૪. કલમ ઉપર બાર મધ્યમ રીતે મૂકવો.
૫. કોપીયુક ઉપર ધોળા કાગળનું પૂઠું રાખવું તથા તેને વળી જવા ન દેવી.
૬. ઉપલી લીટી કરતાં નીચલી લીટી ઉત્તરોત્તર વધારે સારી થવી જોઈએ.
૭. જે વિદ્યાર્થીઓ સમ્પૂર્ણ કાળજીથી ખંત રાખીને કોપીયુક લખશે, તેઓ બવિષ્યમાં પોતાનાં સર્વ લખાણો મોતીના દાણા જેવા અક્ષરોથી લખનારા થશે.
૮. વિદ્યાર્થીઓના સારા અક્ષર એ તેમની તથા તેમની સ્કૂલની પ્રતિષ્ઠા છે.
૯. પહેલા ધોરણવાળાએ સ્લેટ પર ખડી કે ચાકથી અક્ષર લખવાના છે. ખડી કે ચાકનો ભૂકો કરી, તેને કાપડ છાણ કરી, તેમાં પાણી નાંખી લોદો કરવો. એ લોદો કાપ દાખડી કે પહોળા મોઢાના ચીનાઈ માટીના ખડીઆમાં આંગળીથી સજ્જડ ચોટાડી દેવો. તે ઉપર એક નાનું સરખું ચીથડું રાખી પાણી નાંખી આંગળીથી ઉપર ઉપરથી ખડીનો રસ બનાવવો. આ રસમાં કલમ બોળી સ્લેટ પર લખવાનું છે.

પરીક્ષકો તથા શિક્ષકોને માસ્તર્સ કોપીયુકના ઉપયોગ વિષે સૂચના.

૧. પહેલા ધોરણમાં સ્લેટ પર ચાક કે ખડીના અક્ષર લખાવવા. કાળા પાટાના પર લખેલા મોટા ઘોળા મૂળાક્ષરોનો તખ્તો અથવા તે મૂળાક્ષરોનો નકશો વર્ગની સમુખ રાખવો.
૨. આ કોપીયુકનો પહેલો અને બીજો નંબર બીજા ધોરણમાં, નંબર ત્રીજો ત્રીજામાં, નંબર ચોથો ચોથામાં, નંબર પાંચમો પાંચમાં અને નંબર છઠ્ઠો છઠ્ઠામાં પૂરો કરાવવો.
૩. કાઢ્યા કે કાઢ્યા પાડ્યા વગર છોકરા પોતાની કોપીયુક સહેલથી પૂરી કરી શકે, માટે આ કોપીયુક ૧૬ પૃષ્ઠની બનાવવામાં આવી છે.
૪. આ કોપીયુક ૧૬ પૃષ્ઠની હોવાથી તે વર્ષમાં ઓછામાં ઓછી બે લખાવવી. પહેલી વાર જે કોપીયુક પૂરી કરવામાં આવે તે કરતા બીજી વારની કોપીયુકમાં અક્ષર સારા જ થવા જોઈએ.
૫. પરીક્ષકે ધોરણમાં કરાવેલા નંબરની બે કોપીયુક જોવી. તેમાંની બીજી કોપીયુકમાં શિક્ષકે છેલ્લું પૃષ્ઠ કાઢી રખાવવું; તે પૃષ્ઠ પરીક્ષકે પરીક્ષા વખતે છોકરા પાસે પોતાની રજૂ કરાવવું. ૫૦ માર્કમાંથી ૩૦ માર્ક વર્ષમાં લખેલી કોપીયુકોના અને ૨૦ માર્ક રજૂઆતમાં લખાવેલા અક્ષરના રાખવા.

 માસ્તર્સ કોપીયુકને માટે લોહાના કિતાબો અમારા તરફથી નંબરવાર તૈયાર થાય છે.

જાહેર ખબર.

૧. ગુજરાતી મોટું માપકરણ.	૧-૪-૦
૨. મેમરી ડ્રોઇંગ ફર્ટ, સેકન્ડ અને થર્ડ ગ્રેડ.	૧-૪-૦
૩. ક્રીકેટ એન્ડ ક્લબ ડ્રોઇંગ, ફર્ટ ગ્રેડ.	૦-૪-૦
૪. સાદું ડ્રોઇંગ બા. ૧ લો, ૨ જો અને ૩ જો (બાળવર્ગથી તે ૭ મા ધોરણ સુધી).	૦-૭-૦
૫. ગુજરાતી ડ્રોઇંગ કોપીયુકો, ધોરણવાર ૮ ભાગમાં, ઉત્તર ભાગના મહે. એન્ડ. ૪-સપ્ટેક્ટર સા. બ. ના સરકારી અનુસાર. ૦-૬-૦	૦-૬-૦
૬. પ્રેમાનંદ કૃત સુદામા ચરિત્ર વિવરણ સહિત. મે. ડિરેક્ટર સા. બ. ના ના. ૨૧૦૨ તા. ૨૪-૫-૧૯૧૨થી છતાં ભાઈજીરી માટે મંજૂર. ૦-૪-૦	૦-૪-૦
૭. પ્રેમાનંદ કૃત મામેઈ સટીક.	૦-૫-૦
૮. રાજકુમાર કાલેજમાં આલટું ભગવત્સમરણ સંસ્કૃત તથા ગુજરાતી....	૦-૩-૦

માસ્તર લખમીચંદ ઉત્તમચંદની કંપની.

શુકસેલસ એન્ડ પબ્લિશર્સ, પુરા બજાર, રાજકોટ.

નીતિ વચન.

૧. ઇશ્વરને હાજર બાણી સર્વ કાર્ય કરવાં.
૨. બુદ્ધિ કર્મને અનુસરે છે, માટે સત્કાર્યો કરવાં.
૩. હંસની પેઠે સઘળાંમાંથી સાર ગ્રહણ કરવો.
૪. સમય ચૂકવો એનું નામજ મોટી હાનિ, કેમકે ગયેલી તક પાછી મળતી નથી. ૫. મારી વાત બાળક પાસેથી પણ લેવી. ૬. ખુશામત તણને સત્ય વચન વદવાં. ૭. સત્પુરુષોને માર્ગે જોઈશું જવાય તેટલો લાભ થાય. ૮. ધર્મે જય અને પાપે ક્ષય ૯. રાજભક્તિ તેજ દેશભક્તિ અને તેજ આત્મોન્નતિ. ૧૦. વિશ્વાસઘાત એ મહા પાપ છે. ૧૧. સાનમાં સમજે તે ઇન્સાન, નહિ તો દેવાન; તેજને ઇશારત અને ગંધેડાને ડીકાં. ૧૨. નીતિનો વિદ્વાસ વિદ્વાનોના સમાગમથી થાય છે.

મિત્ર ઉપરની ચીઠી.

પરમ પ્રિય ભાઈશ્રી ચન્દ્રકાન્ત મંગળજી ઓઝા,
મેલ ટ્રેનિંગ કોલેજ.

વિનતિ કે એક અગત્યના વિષય ઉપર મારે
તમારી સાથે ચર્ચા કરવી છે, માટે આજ સાંજના
છ વાગે લૅંગ લાયબ્રેરીમાં જરૂર આવશો.
તા. ૨૫-૬-૧૨. લો. સેવક,

જોરાવરસિંહ મહોબતસિંહજીના પ્રણામ.

જવાબ.

પરમ પ્રિય ભાઈશ્રી જોરાવરસિંહ મહોબતસિંહજી.
વિનતિ કે તમારી ચીઠી પહોંચી. હું તમારા
આપેલા વખત પહેલાં લાયબ્રેરીમાં હાજર થઈ
ન્યૂસ વાંચતો હોઈશ. તા. ૨૫-૬-૧૨.

સેવક ચન્દ્રકાન્ત મંગળજી ઓઝાના પ્રણામ.

પિતા ઉપર પત્ર.

શિરછત્ર તીર્થેષ્ઠ પિતાશ્રી ઉસમાન બચલ,
મુ. રાજકોટ.

જનાબમાં લુજનગરથી લો. ફિદવી મહમદની
આદાબ બંદગી વાંચશો. વિશેષ વિનતિ કે હું,
ઉમરભાઈ ને મારાં માતૃશ્રી કુશળ છીએ.
આપની તબીઅતના ખબર વાંચી ખુશી થયાં
છીએ. શાદીનો પ્રસંગ પૂરો થયો છે, જેથી
તા. ૫-૧૦-૧૨ ના રોજ અહીંથી નીકળી રાજ-
કોટ આવવા રવાના થઈશું, તો તા. ૭-૧૦-૧૨
ના રોજ સવારના સાડા દસ બજે આપ સ્ટેશન-
પર પધારવા મહેરબાની કરશો. આપના લંબ્યા-
પ્રમાણે કચ્છવર્કની ગુલાબદાન ખરીદી છે. માંડ
લીવિંગ સર્ટિફિકેટ લાવીશ. તા. ૧-૧૦-૧૨.

હુંડી.

શ્રી ૧૧.

સ્વસ્તિ શ્રી મુંબઈ બંદર મહા શુભ સ્થાને ભાઈ
 શ્રી કાનજી કરમશી શાહ, એતાન શ્રી રાજકોટથી
 લા. યોજા મંગળજી હરજીવનના આશીર્વાદ
 વાંચશો. જત અત્રેથી રાખ્યા શા. ભોગીલાલ
 જગજીવન પાસેથી રૂ. ૫૦૦) અંકે પાંચસો નીમે
 રૂપિયા અઢીસોથી જમણા પૂરા મુંબઈગિરા લીધા
 છે. તેની મુદત દિન વળતાની, નામે શાહજી,
 રૂપિયા હુંડીની રીતના, અથ ઠામઠેકાણું ચોકસ
 કરીને આપજો. નિશાની એ જે કાગળ મધ્યે
 લખીશું. સં. ૧૯૩૮ ના આસો શુદ્ધ ૧૦ રવિવાર.
 દ. જયન્તી.

નીમે રૂપિયા અઢીસોથી જ-
 મણા ભુમલે રૂપિયા પાંચસો }
 પૂરા કરી આપજો.

૫૦૦

ડિક્ટેશન:-દયારામ કવિનો સ્વભાવ ઘણો
 ઉગ્ર અને સ્વતંત્ર છતાં મઠતાવડો હતો. તેણે
 કોઈની નોકરી કરી નથી. ગુજરાતમાં ઘણા
 શિષ્યો તેની પાસે આવતા, તેમની આપેલી મેટ-
 માંથી તથા કવિ પોતે અચ્છા ગવૈયા હતા તેમાંથી
 જે કંઈ મઠતું તેથી પોતાનું ગુજરાન ચલાવતા.
 કવિ દેસાવડા અને મજબૂત બાંધાના હતા. કૃ-
 ણ્ણની ભક્તિમાં લીન થઈને કવિ મધુર અને
 મોહક કંઠે પોતાનાં રચેલાં કૃષ્ણનાં રસિક પદો
 ગાતા, ત્યારે સાંભળનાર સ્ત્રી પુરુષો મોહ પામી
 જતાં હતાં. હાલમાં દયારામનાં પદો આજના ગુ-
 જરાતમાં ગવાય છે. નવરાત્રીમાં તેમના ગરબા,
 લગ્ન પ્રસંગે રુક્મિણી વિવાહ અને જન્માષ્ટમીની
 રાત્રે “માતા યશોદા શુલાવે પુત્ર પારણે” એ ઘેર
 ઘેર ગવાય છે.

ભાડાચીઠી.

સંવત્ ૧૯૬૮ ના ભાદરવા શુદ્ધ ૧૫ બુધવાર
તા. ૨૫ મી સપ્ટેમ્બર સન ૧૯૫૨, વોરા હસન-
અલી દુકાનનજી જોગ લો. માસ્તર ઉસમાન
બચલ, જત અમોચે તમારું મકાન એક મોચી-
શાળના નાકા પરનું સેન્સસ નં. ૩૨૫ વાળું ભાડે
રાખ્યું છે. તેની શરત એ કે તેનું ભાડું દર માસે
રૂ. ૧૦૦) અંકે દશ, મહિનાની ૧લી તારીખે તમને
આપવા. એની બંધણી વરસ પ ની કરી છે.
મ્યુનિસિપલ કર તમારે શિર છે. નળીઆંનો
તોટો તમારે શિર ને ચળામણ અમારે શિર છે.

અત્ર મતુ. અત્ર શાખ.

૧. માસ્તર ઉસમાન બ- ૧. મહોબતસિંહજી
ચલ સહી, દ. પોતે. મોતીભાઈની શાખ.

શેરદલાલનો માર્કેટ રિપોર્ટ.

લક્ષ્મીનાગરદાસની કું.

મુંબઈ, તા.

૨૧-૧૦-૧૨.

શા. લખમીચંદ ઉત્તમચંદની કું. મુ. રાજકોટ.

૨૯૫ સેન્યરી. ૧૪૭૫ લક્ષ્મી કોટન.

૨૨૮૦ સેન્ટ્રલ ઈન્ડિયા. ૩૨૫૦ માણેકજી પીટીટ.

૪૯૧ ડેવિડ. ૮૮૫ મોડેસ્ટિસ.

૧૭૨૫ ફરામજી. ૧૭૪ ટ્રામ.

૮૬૨૧ કોહીનૂર. ૬૫૧૧૧ નોટ.

નોટ:-આ અઠવાડિયામાં નોટનું બજાર
ટકેલું હતું. મુખ્ય કારણ બંગાળ તરફની થોડી
લેવાલીનું હતું. નજદીક ભવિષ્યમાં નાણાંની જે
લીડ થવા સંભવ છે, તે બેતાં નોટની તેજ થવી
મુશ્કેલ જણાય છે.

શેર:—મીલ શેરોનું ખજાર થોડું નરમ રહ્યું હતું. માત્ર નાગપોર તથા સ્વદેશ મળખૂત રહ્યા હતા. આને અત્રે સાંજ પછી થોડો થોડો વરસાદ ચાલુ છે, તેથી છેલ્લા વરસાદ માટે જે ચિંતા હતી તે દૂર થઈ છે. ખીરાત તથા ઉત્તર હિંદુસ્તાનમાં થાય તો દેશકાળ સુધરે. પ્રેસોનું ખજાર ટકેલું છે.

ચાંદી:—ગઈ રાત્રે વિલાયતથી એક આનો તેજ આવી છે, તેમજ સરૈયાએ બધી મળીને ચાર કરોડની ચાંદી સરકારને વેચી છે, એવી અફવા છે. સરકારની ફાજલ પરાંત બેતાં હબુ પાંચ છ કરોડની ચાંદી લેવાની સરકારને જરૂર છે. ચાંદીની આયાત કરતાં માગણી વધી ગઈ છે, તેથી ધ્યાન તેજ્યે છે. આને બોલાતા ભાવ રૂ. ૮૩૦- અને ૮૩૦- છે. એજ કામકાજ.

लग्ननी कंकोत्री.

श्री गणेशाय नमः

स्वस्ति श्री चमारडी महा शुभ स्थाने पूज्या-
राध्ये राओळ श्री ७ राओळ मूळुभाई कनुभा-
ईनी चिरंजीवी घणी होजो. एतान श्री कंधारी-
आथी लो. राणा महोबतसिंहजी मोतीभाईना
जयश्री स्वामीनारायण वांचशो. विशेष अमारा
कुमार श्री जोरावरसिंहजीनां शुभ लग्न पोष
शुद ५ ने सोमवारनां निर्धार्यो छे. ते शुभ स-
मारंभ उपर आप सहकुटुंब पधारी मंडप शोभा-
यमान करशो.

आपना आववाना खबर अगाउथी टपाल
रस्ते अमने आपशो एटले राणपुर स्टेशने वाहनो
तैयार रहेशो. सं. १९६८ ना मागशर वद ५ ने
रविवार.

દીવાની દાવાની અરજી. પેલિ. કે. નં. ૪૨.

આ. મહે. કાનપુર સ્ટેટના મેનેજર સા. ની
કોર્ટમાં.

માસ્તર લખમીચંદ ઉત્તમચંદનાં વારસ }
વિધવાબાઈસાંકળીતથા વજ્રકુંવરબાઈ. } વાદી.

કાનપુર સ્ટેટ ..... પ્રતિવાદી.

દાવો રૂ. ૨૦૦-૧૨-૦

અમે વાદી નામદાર કોર્ટને અરજ કરીએ છીએ
કે કાનપુર સ્ટેટે અમારે ત્યાંથી સંવત્ ૧૯૬૭ ના
ચૈત્ર શુદ્ધ ૫ તા. ૪-૪-૧૧ થી પરચુરણ સામાન
રૂ. ૨૦૦-૧૨-૦નો દરબારખાતે ઉપાડેલ છે. તે
ખાતાના રૂ. ૨૦૦-૧૨-૦ અમારા કાનપુર સ્ટેટ
પાસે લેણા છે. તે રૂપિયા હજી સુધી મળ્યા નથી.
તે ખાતા પેટે અમોને કાંઈ પણ રકમ આપેલ નથી.
સદરજુ સ્ટેટ મેનેજમેન્ટમાં છે; માટે આપ નામ-

દાર સાહેબ અમારા લેણા નીકળતા રૂપિયા
૨૦૦-૧૨-૦ સ્ટેટમાંથી મળે એવાવા હુકમ-
નામું કરી આપવા મહેરબાની કરશો. ખાતાની
નકલ આ સાથે છે. દાવાનું કારણ તા. ૪-૪-૧૧
ના રોજથી જેમ જેમ ઉપાડ થતો ગયો તેમ
તેમ ઉત્પન્ન થતું ગયું તથા એજન્સી જેજેટમાં
નોટીસ છપાવાના અમોને ખબર મળવાથી
ઉત્પન્ન થયું છે. તા. ૨-૬-૧૩.

માસ્તર લખમીચંદ ઉત્તમચંદ ગુજરનારનાં
વારસ વિધવા બાઈ સાંકળી રામચંદ તથા બાઈ
વળકુંવર દીપચંદના મુખત્યાર રામજી વહાલજી
સહી દ. પોતે.

હું વાદી ઇકિરાર કરું છું કે આ દાવા અર-
જમાં લખી બાબત મારા જણવા તથા માનવા
પ્રમાણે સાચી છે.

કંદ્રાક્ટરોને જાહેરખબર.

રાજકોટમાં મેલ ટ્રેનિંગ કોલેજના રૂમો ખંધા-
વવા માટે ટેન્ડરો જોઈએ છે. કામ આશરે રૂ.
૨૫૬૦૦ નું છે. ઓફિસ ખુલ્લી હોય તે દિવસે
૧૧ થી ૫ સુધીમાં માર્જનમાં જતાવેલા કંદ્રાક્ટ
સંબંધીના કાગળો જેવા દેવામાં આવશે. ટેન્ડરનાં
કોરાં પ્રાર્થે તથા કંદ્રાક્ટ સંબંધી તમામ હકીકત
ઓફિસમાંથી ઉપર લખ્યા વખતે મળી શકશે.

ટેન્ડરો સીલબંધ હોવાં જોઈએ અને તેના ઉપર
રાજકોટમાં મેલ ટ્રેનિંગ કોલેજના રૂમો ખંધાવાનું
ટેન્ડર એમ લખવું જોઈએ.

રાજકોટ, } ને. એમ. ટેમ્પલર,
તા. ૩૦-૧૦-૧૦. } એજન્સી એન્જનીયર.

શિલા લેખ.

રાજકોટ સિવિલ સ્ટેશનમાં, જુનાગઢના
 વાલાશાન નવાબ સાહેબ રસુલખાનજીએ સ્ત્રીઓની
 માવજત સારુ આ રસુલખાનજી હોસ્પિટલ,
 સ્ત્રીવૈદ્યને રહેવાના બંગલા અને વીજા નોકરો વગેરે
 માટેનાં મકાન સહિત મોટી ઉદારતાર્થી રૂ.
 ૮૦૦૦૦ સ્વર્ચી બંધાવી આપી છે. આ હોસ્પિટ-
 લનો પાયો કાઠિયાવાડના પોલિટિકલ એજન્ટ
 વાલાશાન મહેરબાન કર્નલ જે. એમ. હન્ટર
 સાહેબને હાથે તા. ૧૧ ડીસેમ્બર સ. ૧૮૯૬ ને
 દિવસ નંચાવવામાં આવ્યો હતો. અને મુંબઈના
 નામદાર ગવર્નર સાહેબ ધી રાઈટ ઑનરેબલ
 વીલીયમ મેન્સફીલ્ડ બૅરન સૅન્ડહર્સ્ટ સાહેબ જી.
 સી. આર્ચ. ઈ. ના મુબારક હાથે તા. ૨૬ નવે-

મ્બર સ. ૧૮૯૭ ઈસ્વીને દિવસ આ મકાન
ખુલ્લું મૂકવામાં આવ્યું છે.

આ મકાનનો નકશો એજન્સી એન્જીનીયર
મહેરબાન આર. બી. બુથ સાહેબ એમ. આઈ.
સી. ઈ. પાસે કરાવવામાં આવ્યો હતો, અને તે
મી. રઘુનાથ માવજીના ઉપરીપણા નીચે વાલા-
શાન નવાબ સાહેબ રસુલખાનજીના રાજ્યના
પાંચમા વર્ષમાં, શેખ સાહેબ બહાઉદ્દીનભાઈ હા-
સમભાઈ સી. આઈ. ઈ. વજીરના હોદ્દા ઉપર અને
સરદાર રાવબહાદુર બેહેચરદાસ વિહારીદાસ આ-
ર્કિટગ દીવાનના હોદ્દા ઉપર હતા તે વચ્ચે બં-
ધાવવામાં આવ્યું છે.

હોસ્પિટલ ફોર વીમેન એન્ડ ચિલ્ડ્રન.

વેચ્યાણખત

(અઘાટ દસ્તાવેજ).

સંવત્ ૧૯૬૮ ના ભાદરવા વદ ૧ વાર શુક્ર
તા. ૨૭-૯-૧૨ દિને ખરીદનાર માસ્તર દુલેરાય
જયશંકર નાણાવટી જ્ઞાતે નાગર, રહેવાશી બુના-
ગઢના, ભોગલી. ચોજા જયંતીલાલ મંગળજી જ્ઞાતે
શ્રીમાળી પ્રાહ્મણ, રહેવાશી મજદુરના, જત
અમોચે તમારી પાસેથી આજ રોજ રૂ. ૪૦૦૦)
અંકે ચાર હજાર રોકડા લીધા છે, તે બદલ ઘર
નં. ૧ એક ઉત્તરાદા બારનું નાગરવાડા મધ્યેનું
અમારા બાપુકું અમારા કબજા ભોગવટાનું નીચે
લખ્યા ખુંટવાળું તમોને ઉપર લખ્યા રૂપિયા લઈ
અઘાટ સૂર્ય ચંદ્ર તપે ત્યાંસુધી વેચ્યાણ આપ્યું છે.
એ ઘર ઉત્તર દક્ષિણ પહોળું વાર ૨૦ વીરા કરા
સાયે તથા પૂર્વ પશ્ચિમ લાંબું વાર ૩૫ પાંત્રીરા.

એ ઘરની ચતુ:સીમા નીચે પ્રમાણે:—પૂર્વ દિ-
શાએ ભદ્ર સુંદરજી વીરેશ્વરનાં ઘર છે, દક્ષિણે
ગણી છે, પશ્ચિમે ત્રવાડી દેવરાંકર ભાણજીનું ઘર
છે અને ઉત્તરે શ્રીશ્યામ રાજભાઈ છે. એ રીતે
ઉપરની હદ પ્રમાણે ઈમલા સહિત આઠાશ પાતાળ
સાથે આજીવ હદ મર્યાદા સુદ્ધાં અમોચ્યે તમોને
અઘાટ વેચાણ ગાપ્યું છે. માટે સદરહુ ઘરનો
લોગવટો તમે તથા તમારા વંશ વાલી સુખેથી
કરો. ઉપર લખ્યું અમારે કબુલ મંજૂર છે.

અત્ર	મતુ.	અત્ર	શાખ.
૧ ઓઝા જયંતીલાલ	૧ માસ્તર ઉત્તમાન જ-		
મંગળજી સહી દ. પોતે.	ચલની રાખ દ. પોતે.		

૧૩. છોકરાના અક્ષર સ્વચ્છ, મરોડદાર, સમાન કદના અને પાકા કરાવી તેમનો હાથ વાળવાનો છે, તે શિક્ષકે માફ રાખવું.
૧૪. પહેલા, બીજા અને ત્રીજા ધોરણમાં કોપીયુકના વિષય માટે અઠવાડીઆમાં પાંચ અરધા કલાકના વખત રાખવા અને ચોથા પાંચમા તથા છઠ્ઠા ધોરણમાં ચાર અર્ધા કલાકના વખત રાખવા.
૧૫. થોડું પણ ઉત્તમ લખાવવું. બનતાં સુધી કોપીયુક ઘેર લખવા આપવી નહિ, પણ નિશાળમાં જ લખાવવી.
૧૬. દરેક વારે કોપીયુક બરાબર તપાસી, તારીખ લખી માર્ક આપવા, અને શિક્ષકે ત્યાં પોતાની એકાક્ષરી સહી કરવી.
૧૭. જો આખી નિશાળમાં કોપીયુક લખાવનાર એક જ શિક્ષક હોય, તો તે પસંદ કરવા યોગ્ય છે.
૧૮. સ્કૂલની બીજી કેળવણીની સાથે સારા અક્ષર લખવાની કળા એ એક અગત્યનું તત્વ છે.
૧૯. છોકરાઓ જે વાક્ય લખે, તેનો અર્થ સમજાવવો.

વિદ્યાર્થીઓને માટે સૂચના.

૧. દેશી કાળી શાકી વાપરવી. કલમ કે કિત્તો સારો વહેતો રાખવો. ખડીઆમાં કલમ જરૂર જેટલી જ બોળવી. વધારે બોળાય તો કલમ ડાપાડતી વખતે ખડીઆના મોઢાને તે જરા અડકાડવી, એટલે વધારાની શાકી પોતાની મેજે ખડીઆમાં નીચે સરી પડશે.
૨. હાથ કે આંગળાં ખરડાં ન દિ, ડાપકો પડવા ન દેવો, અને પડે તો તેને બ્લોટિંગ પેપરની અણીથી એવી રીતે ચૂસાવી લેવો કે ડાપકામાંથી તે મોટો ડાબો થઈ ન પડે. કલમ ખંખેરવાની ટેવ છોડી દેવી. કદાચ ખંખેરવી પડે તો બોમ કે ઉરક ઉપર શાકીનો છાંટો ન પડે તે બાબત કાળજી રાખવી.
૩. કલમ કે કિત્તાની કત એવી કાપવી કે તે કત કોપીયુકના અક્ષરના કાનાને બરાબર બંધ બેસતી આવે. દરેક અક્ષરમાં બનતાં સુધી કલમ કે કિત્તો વારંવાર ઉપાડવો કે ફેરવવો નહિ.
૪. કલમ ઉપર ભાર મધ્યમ રીતે મૂકવો.
૫. કોપીયુક ઉપર ઘોળા કાગળનું પૂકું રાખવું તથા તેને વળી જવા ન દેવી.
૬. ઉપલી લીટી કરતાં નીચલી લીટી ઉત્તરોત્તર વધારે સારી થવી જોઈએ.
૭. જે વિદ્યાર્થીઓ સંપૂર્ણ કાળજીથી ખત રાખીને કોપીયુક લખશે, તેઓ બવિષ્યમાં પોતાના સર્વ લખાણો મેતીના દાણા જેવા અક્ષરોથી લખનારા થશે.
૮. વિદ્યાર્થીઓના સારા અક્ષર એ તેમની તથા તેમની સ્કૂલની પ્રતિષ્ઠા છે.
૯. પહેલા ધોરણવાળાએ સ્લેટ પર ખડી કે ચાકથી અક્ષર લખવાના છે. ખડી કે ચાકનો ભૂકો કરી, તેને કાપડ ઢાળ્યું કરી, તેમાં ખાણી નાખી લોઢો કરવો એ લોઢો કોઈ દાખડી કે પહોળા મોઢાના ચીનાઈ માટીના ખડીઆમાં આંગળીથી સજ્જડ ચોંટાડી દેવો. તે ઉપર કાગળનું સરખું ચીથડું રાખી પાણી નાંખી આંગળી ઉપરથી ખડીનો રસ બનાવવો. આ રસમાં કલમ બોળી સ્લેટ પર લખવાનું છે.

પરીક્ષકો તથા શિક્ષકોને માસ્તર્સ કોપીયુકના ઉપયોગ વિષે સૂચના.

૧. પહેલા ધોરણમાં રસેટ પર ચાક કે ખડીના અક્ષર લખાવવા. કાગળ પાટીઆ પર લખેલા મોટા ધોળા મૂળાક્ષરો અથવા તેા મૂળાક્ષરોના નકશો વર્ગની સમ્મુખ રાખવો.
૨. આ કોપીયુકનો પહેલો અને બીજો નંબર બીજા ધોરણમાં, નંબર ત્રીજો ત્રીજામાં, નંબર ચોથો ચોથા પાંચમા પાંચમામાં અને નંબર છઠ્ઠો છઠ્ઠામાં પૂરા કરાવવો.
૩. કાદમાં કે કાપા પાડ્યા વગર છોકરા પોતાની કોપીયુક સહેલથી પૂરી કરી શકે, માટે આ કોપીયુક ૧૬ પૃષ્ઠની બનાવવામાં.
૪. આ કોપીયુક ૧૬ પૃષ્ઠની હોવાથી તે વર્ષમાં ઓછામાં ઓછી બે લખાવવા. પહેલી વાર ૭ કોપીયુક પૂરાં આવે તે કરતાં બીજી વારની કોપીયુકમાં અક્ષર સારા જ થવા જોઈએ.
૫. પરીક્ષકે ધોરણમાં ઠરાવેલા નંબરની બે કોપીયુક જોવી. તેમાંની બીજી કોપીયુકમાં શિક્ષકે હેલ્ડુ પૃષ્ઠ કાઢી ૨૦ પૃષ્ઠ પરીક્ષકે પરીક્ષા વખતે છોકરા પાસે પોતાની રજૂ કરાવવા. ૫૦ માર્કમાંથી ૩૦ માર્ક વર્ષમાં લખેલી કોપીયુક ૨૦ માર્ક રજૂઆતમાં લખાવેલા અક્ષરના રાખવા.

માસ્તર્સ કોપીયુકને માટે લોહાના કિતાબો અમારા તરફથી નંબરવાર તૈયાર થાય છે.

જાહેર ખબર.

૧. ગુજરાતી મોડુ માપકરણ. ... ..
૨. એમરી ડ્રોઇંગ ફર્ટ, સેકન્ડ અને થર્ડ ગ્રેડ. ... ..
૩. રીહેન્ડ એન્ડ કલર ડ્રોઇંગ, ફર્ટ ગ્રેડ. ... ..
૪. સાફ ડ્રોઇંગ બા. ૧ મો, ૨ જો અને ૩ જો (બાળવર્ગથી તે ૭ મા ધોરણ સુધી). ... ..
૫. ગુજરાતી ડ્રોઇંગ કોપીયુક, ધોરણવાર ૮ ભાગમાં, ઉત્તર ભાગના મહે. એન્ડ. H-સપેક્ટર સા. બ. ના સરકારી અનુસાર.
૬. પ્રેમાનંદ કૃત સુદામા ચરિત્ર વિવરણ સહિત. મે. ડિરેક્ટર સા. બ. ના નાં. ૨૧૦૨ તા. ૨૪-૫-૧૯૧૨થી ઇનામ લાખખરી માટે મંજૂર.
૭. પ્રેમાનંદ કૃત મામેદ સદીક. ... ..
૮. રાજકુમાર કોમેન્ટમાં આલણ ભગવત્સમરણ સંસ્કૃત તથા ગુજરાતી....

માસ્તર્સ

મીચંદ ઉત્તમચંદની કંપની.

૬ એન્ડ. પુરા ખબર, ૨૧

